A. 1858. N°. 277.

DINGSDAG 23 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

De Burgemeester der stad Utrecht brengt ter kennis der Ingezetenen, dat vergadering van den Raad zal gehouden worden Donderdag den 25. November 1858, des namiddags ten 1 ure.

Utrecht, 22 Nov. 1858. De Burgemeester voornoemd, W. M. J. VAN DIELEN, Weth.

UTRECHT 23 November.

Inteekening op het leening-prospektus tot bekostiging van de doorgraving der Suez-landengte.

Met eenigen schrik zag ik dezer dagen, dat in Frankrijk vooral de kleine kapitalist deelneemt in bovengemelde leening; met schrik zeg ik, want het deed onwillekeurig de vrees bij mij opkomen, dat men ook ten onzent dat voorbeeld zoude willen volgen. — Ik ben een groot voorstander van het groote plan, dat mannen als *Lesseps* en onze *Conrad* in hunne waarde doet uitkomen, doch het finantieële dier onderneming zag ik het liefst in handen van groote kapitalisten, die de zaak ten einde kunnen brengen en die niet geslingerd behoeven te worden door plotselinge daling of rijzing der aandeelen. Want wat is het als spaarpenningen tot zulk eene onderneming gebezigd worden? Als de aktiën uitgegeven zijn, begint het beursspel, dat op eene dépreciatie dier stukken eindigt, want na herhaald rijzen en dalen, waardoor de burgerman zich laat misleiden, hetzij hij in jeugdige spekulatie-woede koopt of in angst verkoopt, komt die groote reaktie, die niet weg kan blijven, namelijk de vrucht der overtuiging, dat het aangevraagde kapitaal niet voldoende is. Deze misrekening kunnen groote kantoren doorstaan, want zij verbinden zich aan eene tweede leening even als aan de eerste, maar de kleine kapitalist moet met treurigheid ervaren, dat zijne offers slechts fondamentstukken zijn, van het groote beeld der winst, waarvan de vruchten mogelijk nimmer de zijne zullen worden. — Nog eens: ik ben een voorstander van de bedoelde doorgraving, en mogelijk nog meer, omdat het trotsche Albion zijn veto er over uitgesproken heeft, doch ik houde de kosten voor onberekenbaar. In ons land hebben wij van zulke ijdele berekeningen vele voorbeelden, en de Engelschman kan er u een aanbieden in zijn Caledonisch kanaal, dat, in bekender streek gegraven, 6 maal meer tijd en 3 maal meer geld heeft gekost dan men dacht.

En nu het Suez-kanaal. Vele bezwaren er tegen zijn opgelost, vooral dat fabelachtig verschil van waterstand tusschen Roode zee en Middell. zee, zoodat de gevreesde sluizen onnoodig zijn bevonden; doch ook dat sluis-looze kan weer andere bezwaren medebrengen; bezwaren, die de berekeningen van de ervarendste waterbouwkundigen op het dwaalspoor brengen. Dan ook dezen zullen overwonnen worden, even als eene andere, waar ik op wijzen wil; doch het einde van dat alles zal zijn, dat het benoodigde kapitaal tot dat alles zal aantoonen, dat men ijdele berekeningen maakt, als men, in de volle beteekenis van het woord, op zand en water bouwt.

Het bedoelde bezwaar, dat ik op het oog heb en waarvan ik nog maar weinig melding heb zien maken door de ondernemers, is de aanzienlijke zandverstuivingen, die uit het O. en N.-O. sedert eeuwen naar de Suez-landengte komen opzetten. Zeer grondig is dat aangetoond in het onlangs door den Oostenrijkschen botanikus *Theodoor Kotschy* uitgegeven geschrift: *Die vegetation und der Kanal auf dem Isthmus von Suez;* te grondiger, omdat de schrijver in 1855 zelf het terrein naauwkeurig heeft opgenomen. Hij bewijst, dat het niet genoegzaam is de westzijde van het kanaal te beplanten, doch dat het oneindig noodiger is, zulks op de oostzijde te verrigten, aan welke zijde de grootste zandvlakten liggen, en van waar bij de O. en N. O. winden, de grootste en dikste zandwolken naar de landengte heenvliegen. *Kotschy* wil dus, op meteorologische berekeningen gegrond, nagegaan hebben, hoe sterk de wind is, die de zandwolken vormt; dan, welke hunne omvang is, en eindelijk, hoe ver zij zonder nederdalen voortstuwen. Heeft men deze berekening verrigt, dan wil de geleerde *K.* op systematische wijze door aanplantingen het verstuiven tegengaan, en wel met produkten uit het daar bekende plantenrijk; daarvoor zijn hem drie gewassen als zeer dienstig voorgekomen, namelijk het struikgewas, daar tusschen de overjarige lage, en tot aanvulling de gewone eenjarige planten; het volledig bereiken van zulk een uitgewerkt plan kost meer dan één menschenleven, doch het blijft de soliedste wijze van handelen die bekend is. — En wat zijn nu de plannen des heeren *Lesseps* omtrent de zandverstuivingen; hoeveel millioenen frs. heeft hij ter hunne bestrijding op het budget der berekeningen gebragt, of slaat hij er geen geloof aan, dat het Suezkanaal der Pharaöos 1000 jaren geleden geheel verzandde, door dat wat de heer *K.* wederom voor de toekomst vreest?

Ik geloof, dat Europesche leeningen Egyptiesche tooverkrachten kunnen overwinnen, doch dat de Nederlandsche huisvader zich buiten dien strijd houde; moet zijn geld door kanalen heen vlieden, daartoe staan hem andere nederiger kanalen in zijn eigen vaderland open. De Noord-Willemsvaart beslaat in lengte bijna een vierde van het aanstaande Suez-kanaal; daar nam men huiverend deel aan; zonder de hulp van de regering was het niet tot stand gekomen, en toch, elke ton gouds daaraan besteed wordt in de Suez-kanaalleening met minstens even zoo vele doezijnen millioenen vertegenwoordigd.

Die ooren heeft om te hooren, die hoore!

Sch. *H.*

— In Frankrijk blijft de zaak van *Mortara*, vooral ook door den even onverdroten als jammerlijken ijver van de *Univers*, aan de orde van den dag. Onder Parijs zal men zien, dat de Paus in soortgelijk geval vroeger wel eens aan de regten der menschheid heeft gehoor gegeven. — Het wordt ontkend, dat alle mogendheden zich over deze zaak tot Rome hebben gewend; men noemt met name Pruissen en Oostenrijk, die zich geheel buiten de zaak hebben gehouden.

Ofschoon de groote maatregel der afschaffing van de lijfeigenschap niet overal met evenveel ijver in Rusland wordt voorgestaan, gaat de kroon met hare welwillende pogingen krachtig voort. Zoo is thans weder de ukase verschenen, waarbij alle lijfeigenen aan de mijnen verbonden, die onder 't beheer staan van 't ministerie van finantiën, vrij worden verklaard; hunne vrijheid zal dagteekenen van af over 6 maanden; om die zaak nader te regelen zijn door den keizer drie kommitees benoemd. Deze lijfeigenen bij de mijnen waren vroeger vrij; maar *Peter de Groote* de ontginning der mijnen willende bevorderen gaf aan ondernemers dorpen met inwoners en al; de regten op die inwoners waren voor de ondernemers in den beginne wel beperkt; maar ze breidden die regten van lieverlede uit, tot dat de bewoners ten slotte geheel in lijfeigenschap vervielen, waaruit de wil des keizers hen thans weder zal redden. — Als een nieuw voorbeeld echter van de moeijelijkheden, die zelfs in Rusland de wil des Czaars in zijne verwezentlijking kan ondervinden, kan o. a. 't volgende dienen. Keizer *Alexander* heeft een hoofdkommitee voor de opheffing der lijfeigenschap gevormd, dat, met de gewestelijke kommitees in geregelde betrekking staande, al de ontwerpen van deze ontvangt en behandelt, en het grootsche plan moet bevorderen. Dat hoofdkommitee, onder voorzitting van prins *Orloff*, was echter, uit andere staatsleden bestaande, te veel met den geest van de vorige regering doortrokken; trouwens de leden zijn groote goedbezitters, en zij duchten dus zeer de krisis, die ontegenzeggelijk op de afschaffing der lijfeigenschap moet volgen. Maar van daar ook dat het hoofdkommitee van lieverlede in een geest ging werken, die in bepaalden strijd moest geacht worden met den wil des keizers. Een jong beambte *Solovevitch*, die de beraadslagingen moest resumeren, merkte dit op; bewust van den goeden wil en de waarheidsliefde des Czaars, besloot hij van dezen loop der zaak Z. M. kennis te geven. Zoo iets is niet gemakkelijk. Hij zond echter eerst zijne demissie in als beambte bij het hoofdkommitee, gaf de redenen daarvoor aan den sekretaris op, maar begreep tevens, dat hij nu dadelijk een door hem opgesteld verslag over de zaak den keizer moest in handen spelen. Hij spoedde zich dus naar Tsarskoé Sélo en vond gelegenheid den Czaar op zijne wandeling te ontmoeten. Op behoorlijken afstand bood hij Z. M. het geschrift aan; deze verwees hem naar den hem volgenden adjudant, maar de jongeling begreep dat het stuk dan ligt niet onder de oogen van den Czaar kon komen en hij zelf naar Siberië gaan; hij drong dus bij Z. M. op eigenhandig aannemen van zijn geschrift door den Keizer aan. De Keizer voldeed aan de dringende bede. De jongeling keerde toen gerust naar Petersburg; hij ging naar den sekretaris van 't hoofdkommitee, die versteld stond over de stoutheid van zijn onderhoorige, hem met gestrenge straf bedreigde, en met hem naar prins *Orloff* reed. Deze had intusschen het stuk reeds van den keizer terug ontvangen, met daarbij gevoegde instruktie; namens den keizer werd den jongeling dank gezegd, en het bevel medegedeeld, dat de moedige ambtenaar aan 't hoofdkommitee moest verbonden blijven. Hij is echter door den sekretaris bij de archieven geplaatst! Dit moge niet juist 's keizers bedoeling geweest zijn, maar men mag veronderstellen, dat de morele werking van 's jongelings stap op het hoofdkommitee niet zal achterblijven!

Men zegt, dat het kabinet van Weenen zich thans onledig houdt met een wets-ontwerp betreffende de kolonisatie in Hongarije. Het doel daarvan moet voornamelijk zijn de Duitsche landverhuizers, die zich thans gewoonlijk naar andere werelddeelen begeven, daarheen te lokken. Te Weenen is men te eer geneigd te gelooven dat bedoeld wets-ontwerp goede vruchten zal dragen, vermits het aantal Duitsche landverhuizers, die zich te Bremen, Hamburg of Havre scheep begeven, in den laatsten tijd merkelijk afgenomen is. — Overigens verneemt men, dat Oostenrijk, met het oog op de weinig bemoedigende berigten uit Italië, het leger in Lombardije met 8000 Kroaten zal vermeerderen. Een gedeelte dier manschappen is reeds op weg naar die bestemming.

Uit Berlijn verneemt men van nadere cirkulaires omtrent de verkiezingen; uit die stukken blijkt, dat de regering alle uitersten wil vermijden en daarom zoowel de verwachtingen van de ultra behouders als van de ultra vrijzinnigen wil beteugelen. Men denkt, dat het land met ingenomenheid zal zien, dat het nieuwe bewind den goeden middelweg wil houden, hoe moeijelijk dat ook te doen zij.

De Tweede Kamer heeft zich gister verder bezig gehouden met de diskussiën over het ontwerp *Sloet*, betreffende de tienden.

De diskussiën hebben op nieuw geloopen over eenige détails van art. 3, die wij niet van genoegzaam belang achten, om ze afzonderlijk hier achter onder de rubriek *Tweede Kamer* mede te deelen. Wij vatten hier liever den afloop der gevoerde beraadslagingen zamen. Art. 2 van 't ontwerp is op voorstel van den heer *Thorbecke* ingetrokken. Vervolgens is het art. 3 aangenomen, met 38 tegen 26 stemmen, gelijk het door denzelfde was geamendeerd. Dat art. 3 luidt dus thans:

„Bloktienden en zoodanige andere tienden, die één geheel uitmaken, worden niet anders afgekocht dan voor het geheel tegelijk, op de vordering der tiendpligtigen, die zamen meer dan de helft der tiendpligtige gronden in het blok of geheel bezitten. Bij den afkoop gaan dan aan hen de tienden over, die op de andere gronden kleven, wier bezitters weigeren af te koopen.

„Een tiendheffer, bemerkende, dat door gedeeltelijken afkoop van zijne tienden op onderscheidene bij elkander gelegen gronden, zijn belang zou worden gekrenkt, kan vorderen, dat ze alle te zamen worden afgekocht. Het geschil, tenzij in der minne vereffend, wordt door den regter beslist."

Daarna is art. 4 door 45 tegen 15 stemmen goedgekeurd. Dat artikel luidt:

„De afkoopprijs der tienden bestaat in het twintigvoud van de jaarlijksche opbrengst.

„De zuivere opbrengst der vijftien laatste jaren, door elkander genomen, strekt tot maatstaf van het bedrag der hoeveelheid van de jaarlijksche opbrengst, na voorafgaanden aftrek der twee voordeeligste en der twee nadeeligste jaren.

„De verpachtingen der vijftien laatste jaren, onder aftrek als hier boven, leveren het bewijs op van die opbrengst.

„Bij gebreke van zoodanige verpachtingen wordt

de waarde der jaarlijksche opbrengst geregeld volgens de landelijke marktprijzen der laatst verloopen tien jaren door elkander gerekend, en bij gebreke van dezelve en indien partijen zich hierover niet kunnen verstaan, door den regter bepaald, na verhoor van deskundigen."

Heden zal de beraadslaging over het voorstel betreffende de tienden voortgezet worden.

Aanst. Donderdag vóór de beraadslaging over de begrooting, zal de Kamer eene geheime mededeeling van den minister van Oorlog ontvangen.

In ons bijvoegsel van heden leveren wij verkort de aanmerkingen der afdeelingen op 't wets-ontwerp op den waarborg, en het regerings-antwoord op hoofdst. VI. begr.

— Z. M. heeft tot burgem. der gem. Udenhout herbenoemd *A. Kuypers*. — Voorts is aan den heer *J. H. Volmer Knollaert*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als president van den raad van tucht te Amsterdam, onder dankbet.; en is in zijne plaats benoemd de kapt.-luit. ter zee *S. Faber Huys*, gedetacheerd te Amsterdam ter voorloopige waarneming der werkzaamheden van direkteur der marine aldaar.

— Uit Luxemburg schrijft men aan de *N. R. C.*: »In de zitting der Staten van den 20. dezer, heeft de heer *Metz* het volgende wetsontwerp op het bureau gedeponeerd: »De regters in eerste instantie, de raadsheeren bij het hooge geregtshof en zij die in kassatie zitting hebben, alsmede de leden van den staatsraad, die medegewerkt hebben hetzij door hunnen raad, hetzij op eenige andere wijze, tot uitvoering van konstitutionneele, wetgevende of administratieve bepalingen, welke van 29 Nov. 1856 tot 1 Dec. 1857 alleen bij wijze van besluit in het Groothertogdom zijn ingevoerd — zij allen zijn te wraken en moeten zich zelven wraken, wanneer de aan hunne uitspraak onderworpen geschilpunten de geschiedkundige appreciatie dier bepalingen betreffen of de personen, die de verantwoordelijkheid daarvan dragen."

Het ontwerp is naar de sektiën verzonden, ten einde van daar in de kamer terug te komen, om vervolgens gemotiveerd en daarna aan den staatsraad gerenvoijeerd te worden om advies. Zonder twijfel zal het door de vertegenwoordiging, die de wijze, waarop drie oud-ministers zich gedragen hebben in de zaak van den *Courrier*, niet kon goedkeuren, worden aangenomen.

— Wij hebben reeds gewezen op de hoofd-artikelen van het *H. Blad*, waarin zoo bepaald in algemeenen zin de beginselen zijn gehuldigd, door onzen gemeenteraad in zake de spoorwegen voorgestaan, en later door verschillende adressen nader gesteund. Het *H. Bl.* sluit zijne artikelen over die zaak met deze woorden: »Wij hebben achtervolgens het onderwerp in zijn geheel, de Noorder-, de Zuider-spoorwegen behandeld; en wij hebben de lijn van Maarsbergen-'s Bosch met nadruk besproken. Even als vroeger hebben wij dat gedaan, uitsluitend met het oog op het algemeen belang, en dus buiten aanmerking gelaten, wat ten voordeele van het eene of andere deel des lands, van de eene of andere stad op zich zelve zou kunnen strekken. Men zal hebben ontwaard, dat wij niet zeer ingenomen zijn met deze voorstellen der regering en met de ontwikkeling van hare voornemens voor het vervolg. Ja, wij gelooven zelfs, dat die ontwerpen, zoo als zij daar liggen, weinig kans hebben, door de vertegenwoordiging te worden aangenomen. Maar zal het land daardoor worden gebaat; zal dan het tijdstip meer genaderd zijn, waarop de spoorwegen hier te lande worden aangelegd? Zal het getal aanvragers toenemen? Of zal er wederom een jaar verloopen zonder dat er iets tot stand kome? Zal Nederland in dit opzigt nog langer bij den buitenlander moeten achterstaan? Wij vreezen het laatste, en juist daarom hebben wij geoordeeld, wel onze aanmerkingen te moeten kenbaar maken, maar ons te moeten onthouden van eene hevigheid, die wij bij anderen soms bespeuren. Wij staan den aanleg van spoorwegen opregtelijk voor, als eene zaak van dringend, nationaal belang. Waar die bevorderd kan worden, zullen wij zooveel doenlijk medewerken. Dat de regering de zaak dan nog eenmaal ernstig onderzoeke en overwege, ten einde de afstemming van hare voorstellen te verhoeden, en dat zij indachtig zij aan den juisten wenk, haar in het voorloopig verslag over hoofdstuk I der Staatbegrooting voor 1859 gegeven: »In elk geval behoort, met opzigt tot deze aangelegenheid, waarin de welvaart en de verdere ontwikkeling van belangrijke deelen des Rijks in zoo hooge mate betrokken zijn, maar waarbij ook zoo vele strijdige belangen zich kruisen, door de regering een krachtig initiatief te worden genomen en een bepaald doel gesteld, naar hetwelk onveranderlijk wordt gestreefd."

— Den 19 dezer hebben de Provinciale Staten van Groningen hunne laatsten en tevens belangrijkste zitting gehouden. Onder anderen is daarin besloten zich ter zake van den aanleg van Spoorwegen met een adres te wenden tot de Tweede Kamer der Staten Generaal, om bij deze vergadering aan te dringen op de goedkeuring van het wetsontwerp, haar van regeringswege aangeboden. Van niet minder gewigt is een ander besluit omtrent de verbetering der scheepvaartkanalen in dit gewest genomen. Doordrongen van de groote behoefte aan die verbetering en in de onzekerheid verkeerende omtrent de voornemens der hooge regering tot geldelijke ondersteuning der haar voorgelegde plannen, hebben de Staten besloten eene kommissie uit haar midden, met den kommissaris des konings aan het hoofd, naar 's Hage af te vaardigen, ten einde in deze zekerheid te erlangen.

*— Uit Meppel schrijft men ons van den 22 Nov.: De raad dezer gemeente hield heden voormiddag eene buitengewone openbare vergadering; er was van Ged. Staten eene resolutie ontvangen, houdende goedkeuring om in beroep te komen tegen het onlangs door de arr. regtbank te Amsterdam ten nadeele dezer gemeente gewezen vonnis, in de welbekende zaak der Drentsche kanaal-maatschappij; de burgemeester is daarop door den raad gemagtigd, het onderwerpelijk proces verder te doen voortzetten.

Dat deze belangrijke zaak door transaktie uit den weg zou geruimd worden, zooals dezer dage door onderscheiden nieuwsbladen is vermeld, schijnt alzoo niet bewaarheid te worden. Voorts heeft de raad burgem. en weth. gemagtigd, een geschikt terrein aan het Drentsche kanaal aan te koopen, tot het daarop bouwen van eene gasfabriek, en om deswege de noodige magtiging aan Z. M. den koning te verzoeken.

— Den 17 is in de stadsgehoorzaal te Leyden in eene openbare vergadering van de Ver. tot bev. van fabr. en Hand. nijverheid aan den heer *Noortveen* de zilveren medalje uitgereikt, voor de door hem ingezonden proeven van in zijne fabriek bereid Berlijnsch blaauw. De hoogl. *v. d. Boon Mensch* deelde nog mede, dat door de kommissie voor de tentoonst. te Middelburg verzocht was diploma's van goedkeuring uit te reiken voor de inzendingen der heeren *Zaalberg*, *Zuurdeeg*, *Scheltema* en *v. d. Berg.*

*— Ons wordt geschreven, dat de heer *J. C. Verhoeff*, predikant der Herv. gemeente te Sluis, het op hem uitgebragt beroep naar Amersfoort heeft aangenomen.

*— Ofschoon de vorst aanhoudt is er van onze rivieren niet veel nieuws; te Gorkum en Vreeswijk geschiedt de overtogt vrij geregeld per boot.

Het drijfijs voor Dordrecht is zeer verminderd, zoodat de stoombooten meest alle hare gewone dienstreizen gister volbragten. Eergisteren hebben echter vele booten, ten gevolge van den mist, niet gevaren.

Uit Wijk bij Duurstede schrijft men ons van den 21 dezer: Heden namiddag passeerde den Rootvoet alhier een binnenlandsche aak, zoodat het ijs daar althans ook gedeeltelijk opgeruimd moet zijn. De sterke mist belette eene meer juiste opneming. Het water teekende aan de peilschaal 5.80 el onder nul, gewassen in 24 uren 0.03 el.

*— Uit Kampen schrijft men ons:

»Onderscheiden vaartuigen, die door den vroegtijdigen en onverwachten winter in het ijs der Zuiderzee op 2 à 3 uren afstands van Kampen waren vast geraakt en zich daardoor in meer of minder gevaar bevonden, zijn Zaturdag avond jl. te Kampen in behouden haven gebragt; een enkel daarvan heeft de lading grootendeels in zee moeten werpen.

*— Uit Amersfoort schrijft men ons van den 22 Nov.

»Bij de overbrenging hunner woonplaats van »Randenbroek" onder Amersfoort naar den huize »Heiligenberg" onder Leusden, zijn mr. *E. L.* baron *van Hardenbroek* en zijne echtgenoot *S. J. H.* baronnesse *van Hardenbroek-Huidecoper* dezen morgen door eene eerewacht te paard van een honderdvijftigtal Leusdensche landlieden, waaronder een kommandant, vier kommissarissen en drie vaandeldragers, als heer en vrouwe van *Lockhorst* op luisterrijke wijze ingehuldigd, terwijl bij hun ter plaatse van aankomst, alwaar de burgemeester *C. van Diepenheim Scheltus* aanwezig was, een album werd aangeboden, waarop de heer *v. Hardenbroek* eene warme toespraak hield. Voor deze gelegenheid had men het muziekkorps van de schutterij dezer stad beschikbaar gesteld en op onderscheidene plaatsen sierlijke eerebogen aangebragt. In weerwil van het koude weêr was bij den optogt eene ontelbare menigte bewoners der omstreken op de been, zonder dat de goede orde is gestoord."

*— Er is dezer dage gewag gemaakt van de 48 ellen lange in schuinsche rigting aangelegde brug voor den Rijnspoorweg over 't Boerengat. Daarbij is hulde gebragt aan den ontwerper baron *Reede v. Oudshoorn* en de uitvoerders de heeren *v. Enthoven*. Die hulde was ten volle verdiend. Genoemde heeren zullen echter ten volle erkennen, dat de billijkheid, zoo schrijft men ons, vordert, dat bij deze hulde ook in aanmerking komt de hoofdopzigter voor de konstruktie bij den Rijnspoorweg-maatschappij *C. B. van der Tak*. Deze bekwame en nederige man tevens, die het toezigt gehad heeft bij de daarstelling van de brug bij Westervoort, is door den ontwerper van de nieuwe brug gedrongen, zich weder met het toezigt er over te belasten, daar aan zijne leiding zulk een werk ten beste was toevertrouwd. De direktie van den Rijnspoorweg mag er prijs op stellen zulk een hoofdopzigter in zijne dienst te hebben.

*— Mogten wij vroeger met een enkel woord gewagen van de belangrijke verbeteringen, die bij het ballet van den Amsterdamschen Schouwburg waren ingevoerd, thans zal ons publiek die in hare waarde nader kunnen leeren kennen, daar de heer *de Fr*... ons Donderdag avond op eene eerste voorstelling met zijn ballet-personeel zal vergasten. Wij behoeven hier niet aan te toonen, welke groote kosten de direkteur zich daardoor veroorzaakt; de direktie van den Rijnspoorweg heeft het hem onwillekeurig moeijelijk gemaakt, dan dat hij zulke veel personeel eischende voorstellingen dit jaar dikmaals zal kunnen herhalen. Het is daarom te wenschen, dat het publiek vergoede, wat de spoorweg-administratie anders zou bederven, en dat de heer *de Fr*... door trouwe opkomst voor verliezen gewaarborgd worde, wanneer hij groote opofferingen veil heeft om het Utrechtsche publiek te veraangenamen. ... len voorzeker zal het een ware lust zijn, de schoone en gracieuze m^e^. *Dupin* weder over het tooneel te zien zweven, hare sierlijke wendingen en dansen te kunnen bewonderen, ondersteund door den heer *Friant*, die haar zoo krachtig sekondeert; en de flink gebouwde en niet minder prijzenswaardige danseres m^e^. *Rathgeber*, in hare uitmuntende verrigtingen te kunnen gadeslaan. Wij hopen daarom, dat het ballet zelf voor ons tooneel geschikt zal bevonden worden.

— Door de afdeeling 's Hage van de Ver. tot bevord. van fabriek- en handwerknijverheid is aan 't bestuur opgedragen aan het besluit tot het houden eener nationale tentoonstelling van Nijverheid gevolg te geven. Men zal een gebouw trachten daar te stellen op het plein te 's Hage van 2500 vierk. ellen; tot den aanbouw zullen tegemoetkomingen gevraagd worden van het rijk, de provincie en de gemeente.

— Uit 's Gravenhage schrijft men:

Wij vernemen met genoegen, dat dezer dagen door Z. M. den Koning aan den heer *J. M. van K*..., fabrikant van gouden en zilveren werken te Voorschoten, vergunning is verleend, om aan zijne aldaar opgerigte fabrijk den naam te mogen geven van *Koninklijke Nederlandsche fabrijk van gouden en zilveren Werken.*

De fabrijk, vroeger te Utrecht, thans op groote schaal te Voorschoten gevestigd, verdient de opmerking der belangstellenden in de Nederlandsche industrie, voornamelijk ten opzigte van haren inwendigen bouw. De theorie der indeeling van den arbeid is hier bij dezen tak van kunst-industie in praktijk gebragt. Handenarbeid wordt zooveel mogelijk vervangen door machinerie, welke door stoomkracht wordt bewogen. In de fabrijk is een toestel daargesteld voor gas-verlichting, die zeer doelmatig is. Het gebouw, uitwendig eenvoudig en tevens sierlijk, is een type voor eene fabrijk: de heer *Delia*, alhier, is er de architekt van.

Was de vestiging dezer fabrijk in het algemeen voor ons land belangrijk, zij is dit in het bijzonder voor de gemeente Voorschoten: daardoor vermeerdert de bevolking aldaar met een honderdtal nijveren, en wordt aan andere bedrijven ontwikkeling gegeven.

— Te Schijndel is een huis afgebrand, waarin eene 70jarige weduwe, die eene warme stoof had genomen, is verbrand.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 22 *Nov.*, 0.65 El; + AP. 7.60. Gew. ...

De Rijnhoogte te Keulen 22 Nov. 8 voet 7 duim of 8 vt. 5 d. Rijnlandsch.

MADRID, 21 November.

De half-officiële *Correspondencia Autografia* logenstraft het bestaan eener cirkulaire der vreemde mogendheden betreffende de aangelegenheden van Marokko.

ROME, 13 November.

Het *Journal des Débats* is hier en te *Bologna* verboden, uithoofde van de artikelen over *Mortara*.

Sedert Maandag zijn wij in vollen winter. Het vriest en sneeuwt; het Sabijnsche gebergte is met eenen sneeuwlaag bedekt. Rome herinnert zich eenen zoo vroegen winter niet. In het geheele Zuidelijk Italië is dit het geval.

Lord *Redcliffe*, is den 9. dezer van Athene naar Italië vertrokken, om er den winter te vertoeven.

BERN, 19 November.

Men verneemt, dat de Pruissische regering eindelijk besloten heeft, weder een gezant herwaarts te zenden. De heer *Magnus*, 1. sekretaris van legatie te Brussel, is daartoe benoemd. Deze hervatting der diplomatieke betrekkingen treft echter ongelukkig samen met het verbod tot cirkulatie in Pruissen van het Zwitsersche blad *der Bund*, naar aanleiding

een artikel, dat melding maakt van de wijze, waarop de Pruissische politie zich tegenover den Pruissischen ex-hofraad *Wedeke*, hier te lande woonachtig, heeft gedragen. In dit artikel wordt nl. vermeld, hoe de Pruissische politie niet alleen langs slinksche wegen dien persoon in hare magt gelokt en hem papieren ontfutseld heeft, waarvan hij ten nadeele van een der vorstelijke personen misbruik wilde maken, maar ook, om daarin te slagen, tijdelijk eene Zwitsersche vrouw op Zwitsersch grondgebied van hare vrijheid beroofd heeft. Voorts wordt in dit artikel aangedrongen op een naauwgezet onderzoek in deze van wege de Zwitsersche regering.

WEENEN, 19 November.

Heden heeft de plegtige opening van den Wester ijzeren spoorweg plaats. De opening voor het publiek is op den 21 bepaald. De lijn van Weenen naar Linz telt 26 tusschenstations.

Het blad van Agram geeft weder verslag van ongeregeldheden in Bosnië, door opstand van Christenen, die op nieuw door de rondzwervende Bachi Boujoucks tot oproer worden gedreven. De opheffing van de gehate *Tretina* was trouwens nog niet afgekondigd.

De Oostenrijksche oorlogsvloot bestaat thans uit 108 schepen met 910 kanoneen. Vóór het einde van dit jaar zal dit cijfer nog met 3 nieuwe stoomschepen vermeerderd worden, en in de beide volgende jaren zullen bovendien nog 9 andere oorlogschepen op stapel gezet worden, zoodat, met aanvang van 1862, de Oostenrijksche oorlogsvloot uit 120 schepen zal bestaan.

De opgave van de oplage der verschillende dagbladen is als volgt: *Kladderadatsch* 24,500; *Vossische Zeitung* 14,875; *Köllnische Zeitung* 13,800; *Volks-Zeitung* 12,300; *National Zeitung* 6700; *Spener'sche Zeitung* 6220; *Publicist* 5100; *Gerechts-Zeitung* 4803; *Zeit* 4500; *Intelligentzblatt* 3850; *Verordnungsblatt* 2810; *Börsen-Zeitung* 2060; *Bank- und Handels-Zeitung* 2060; *Montags Zeitung* 1300; 1300; *Montagspost* 1000; *Preuss. Wochenblatt* 800.

WEENEN, 20 November.

De kommissie voor de grensbepaling van Montenegro zal zich eerst in het voorjaar derwaarts begeven, om zich met de afbakening der grenzen bezig te houden.

— 22 *Nov*. Met. 5 pCt. 86.20; Nat. 86.40; Bank 988; Noord-Bahn akt. 174; Credit Anst. 249; O-Fr. Spoorw.-akt. 265; Lomb. Venet. 129.—; W. op Lond. 3 m. 10.24; G. 1$^{3}/_{4}$; Zilv.

BERLIJN, 21 November.

In de zitting van de bondsvergadering te Frankfort van den 18., is het vroegere voorstel van den voorzitter, om namelijk de nader gedane koncessiën door Denemarken op den 6. dezer, ten behoeve van de hertogdommen Holstein en Lauenburg, naar de vereenigde kommissiën dier vergadering tot goedkeuring en rapportuitbrenging te verwijzen, met algemeene stemmen aangenomen.

Gisteren heeft de bejaarde koning van Wurtemburg HD. vroeger bepaalde reis van Stuttgart naar Nizza over Straatsburg en Marseille aangevangen. Gemelde koning denkt aldaar den winter door te brengen.

LONDEN, 20 November.

Uit Lissabon verneemt men van den 10. dat de koning van Portugal dien dag prins *Alfred* aan boord der Euryalus een bezoek heeft gebragt.

Den 13. zou de prins zijne reis voortzetten.

Het dagblad van Delhi van 13 Okt. deelt mede, dat de Koning van Delhi en andere staatsgevangenen van Delhi naar Calcutta gezonden zijn.

De welbekende *Robert Owen* overleed Woensdag jl. in het 89e jaar zijns levens te Newton, in Wallis, werwaarts hij zich, op reis naar zijne geboorteplaats, begeven had.

Ofschoon de heer *Owen* denkbeelden koesterde en plannen beraamde, die uiterst overdreven en voor verwezenlijking niet vatbaar waren, moet men hem echter het regt laten wedervaren, dat hij ter goeder trouw was en groote geldsommen, door den katoenhandel verworven, ten nutte der arbeidende klassen heeft aangewend. Hij was, tot in zeer hoogen ouderdom, voorzitter in vele socialistiesche openbare vergaderingen. Ten jare 1817 rigtte hij reeds, door tusschenkomst van lord *Castlereagh*, eene memorie aan de te Aken vereenigde soevereinen. Te Newlootark stichtte hij eene school, die door keizer *Nokolaas* en later door den grootvorst *Alexander* bezocht werd. Volgens zijn eigen verhaal voerde laatstgenoemde prins, de tegenwoordige keizer, na een gesprek van twee uren, hem toe: „Naardien uw land te sterk bevolkt is, zal ik u en twee millioen handwerkslieden medenemen." Keizer *Nikolaas* zou hem zelfs, volgens een ander verhaal, aangeboden hebben het stelsel van vrijheid, gelijkheid en broederschap, voor rekening en risiko van den heer *Owen* zelven, in Rusland te komen beproeven, welk voorstel echter door hem van de hand was gewezen, naardien hij meende te huis nog genoeg te doen te hebben. Moet de waarheid van het verhaal niet betwijfeld worden, dan denkelijk toch wel of de keizer in ernst gesproken heeft.

Volgens den *Bombay Standard* zijn er thans nog 150,000 rebellen over Indië verspreid, die intusschen geen vrees inboezemen, uithoofde zij bij het eerste schot uit elkander stuiven, zelfs wanneer hun getal twintigmaal grooter is dan dat der Engelschen. Van 18 Sept. tot 18 Okt. ll. (dus in eene maand) zijn er, zegt genoemd blad, 5000 gevallen, terwijl het getal der gesneuvelden of omgekomenen sedert het begin der muiterij 60,000 bedraagt.

LONDEN, 21 November.

De beroemde reiziger *Barth*, die door zijne reizen zoo veel heeft toegebragt tot den juisten kennis ten opzigte van de binnenlanden van Afrika, is dezer dage door de koningin benoemd tot ridder van de Bath-orde.

Heden is te Liverpool aangekomen de mail-stoomboot Persia van Nieuw York, met berigten tot den 10. dezer en 79,792 doll. in specie. De republikeinsche partij aldaar heeft 27 van de 38 leden van het kongres uit haren boezem benoemd. Deze partij heeft de overhand behouden in New-Jersey, Massachusets, Wisconsin en Michigan. *Douglas* heeft de overwinning behaald op zijn mededinger te Chicago. In Illinois hebben de verkiezingen insgelijks plaats gehad. In 18 staten zijn 111 aanhangers en 33 tegenstanders van *Buchanan* verkozen. Volgens een berigt, opgenomen in de *New-York Herald*, bevindt zich geene Fransch-Engelsche vloot in de Noord-Amerikaansche wateren ter zake van de gebeurtenissen in Nicaragua, maar ter bescherming van Cuba gedurende den oorlog door Spanje tegen Mexico. Het Spaansche fregat, hetwelk troepen naar Tampico heeft overgebragt, is te Havana weder binnen geloopen. Nadere bijzonderheden dezer expeditie zijn nog niet bekend. *Vidaurri* heeft het bevelhebberschap overgegeven aan *Zaragosa*, nadat de poging om eene gedwongen leening aan te gaan, was mislukt.

— 22 *Nov*. Gec. 98$^{3}/_{8}$; Mex. 3 pCt. 20$^{1}/_{8}$; Peru 4$^{1}/_{2}$ pCt. 93$^{1}/_{4}$, 3 pCt. 74; Venez. 5 pCt. 41$^{3}/_{4}$; Port. 3 pCt. 47$^{1}/_{4}$; Sp. 3 pCt. 47; 1$^{1}/_{2}$ pCt. 30$^{3}/_{4}$; Rusl. 4$^{1}/_{2}$ pCt. 103$^{3}/_{4}$; 5 pCt. 113$^{7}/_{8}$; Holl. 2$^{1}/_{2}$ pCt. 66$^{1}/_{2}$; 4 pCt. 100$^{3}/_{4}$; Sard. 95.

PARIJS, 21 November.

De Vorst van Monaco heeft het besluit genomen, naar men verzekert, om zijn vorstendom aan Rusland af te staan tegen eene aanzienlijke som gelds.

Omtrent het besluit betreffende de kas voor openbare werken schijnt staatsraad noch gemeenteraad geraadpleegd te zijn, iets dat nog al verwondering gebaard heeft. Men is dan ook niet algemeen ingenomen met den maatregel, daar men o. a. vindt, dat de magt van den prefekt in deze te groot zal zijn; hij zal wel eene komm. naast zich hebben, doch die zal geen toezigt uitoefenen. Tevens vraagt men, welke de vorm der nieuwe waarden zijn zal, hoe zij zullen ingewisseld worden, en of zij niet van invloed zullen zijn op tegenwoordige verpligtingen. Men is beducht, dat men, door de ingewikkelde operatiën der kas, den waren stand der stedelijke middelen en het waar gebruik der gelden zal kunnen verbergen.

De bladen zijn uitgenoodigd de politiek over godsdienstzaken te staken. Dit verzoek zal echter wel niet in den striktsten zin moeten worden opgevat, want dan ware de opheffing van den *Univers* uitgesproken.

Eene dame alhier heeft, naar verhaald wordt, van de Godheid of een der heiligen verschrikkelijke openbaringen erlangd omtrent het lot, dat Parijs binnen kort te wachten zou staan. Te gelijk echter is haar, het middel aan de hand gegeven om die vreeselijke toekomst af te weren. Haar zijn nl. gebeden ter hand gesteld, die de Godheid zullen vermurwen. Dit deelde zij natuurlijk haren biechtvader mede, die het raadzaam oordeelde, met haar een reisje naar Rome te maken, waar, naar zij nu zeggen, *Pius IX* de gebeden heeft goedgekeurd, die nu bij duizende exemplaren voor 2 frs. verkocht worden, zoodat de uitgaven voor het reisje welhaast met woeker zullen zijn teruggewonnen. Wie zal zich nu nog aan loterij, beurs- of bankspel willen wagen, als de godsdienst of het bijgeloof — voor velen sijnoniem — zulk een gemakkelijk middel aan de hand geeft om zonder kans van verlies, zich te verrijken?

De Belg. *l'Indépendance* van 21 Nov. berigt, dat Rome zich niet gelijk blijft, en haalt daartoe aan het volgende uit het *Annual Register* van 1774, waar men leest:

„De twist die zoo lang bestaan heeft tusschen de hoven van Sardinië en Engeland nopens het dochtertje van *Mac-Namara*, dat aan de zorgen van de gravin *v. Lozelli*, te Nizza, was toevertrouwd, is eindelijk geëindigd. Dit meisje was door den bisschop van Nizza tot de R. Kerk overgehaald, die haar het Protestantisme had doen afzweren en op haren ouderdom van 9 jaren en 3 maanden had aangenomen. Het gedrag van den bisschop, door de Casuïsten toegejuicht, of schoon strijdig met de kanonieke wetten der R. kerk, werd door den Paus afgekeurd, en alle exkommunikatiën en banbliksems, door den bisschop tegen degenen afgekondigd, die behulpzaam waren geweest in het terug geven van het kind, werden door het hof van Rome voor nietig verklaard. De bisschop van Nizza werd gedurende 2 jaren van zijne waardigheid ontzet, en de Casuïsten, als ook de doktoren in de theologie te Turijn werden gewaarschuwd, op straffe van exkommunikatie, voortaan zulke leerstelsels niet voor te staan. De koning van Sardinië had de daden van de hooge geestelijken volkomen afgekeurd, maar de beslissing aan Rome overgelaten. Het kind was met hare moeder naar Ierland teruggekeerd."

„Wij vragen — aldus gaat *l'Indépendance* voort — wat den Paus kan bewegen het voorbeeld door een anderen Paus gegeven, niet te volgen? Wij vragen, of het hof van Rome van 1858 zich niet kan vereenigen met de uitspraak van Rome in 1774, en wat er dan wordt van de formule van *Vincent de Lerins*, door de R. kerk als regel en grondstelling van hare daden aangenomen: *quod semper*, *ubique et ab omnibus?*"

Met betrekking tot de schokken van aardbeving dezer dage in Portugal en Spanje gevoeld, verneemt men nader, dat, indien die schokken eenige sekonden langer hadden geduurd, de steden Lissabon en Sevilla onvermijdelijk verwoest zouden zijn geworden. In laatstgenoemde stad is een plegtig *Te Deum* gezongen, om den Hemel voor de afwending van het gevaar te danken.

PARIJS, 22 November.

Aan de beurs is het gerucht verspreid, dat de Koning van Sardinië eene zeer oorlogzuchtige aanspraak heeft gehouden. Tengevolge van dit en andere geruchten is de beurs in uiterst flaauwe stemming; er worden zeer weinig zaken gedaan.

ADVERTENTIEN

⁂ Bevallen van eene welgeschapene *DOCHTER*, HENDERIKA PIETERNELLA JILLISSE, geliefde Echtgenoote van

N. I. E. J. VAN EIJK VAN VOORTHUIJSEN.

Utrecht, 20 November 1858.

⁂ Heden beviel voorspoedig van eenen welgeschapenen *ZOON*, A. M. S. VERHEUL, geliefde Echtgenoote van

21 Nov. 1858. A. F. PLIEGER.

⁂ Voorspoedig bevallen van een welgeschapen *ZOON*, C. J. NUIJS, geliefde Echtgenoote van

Utrecht, M. C. VAN RIJN.

23 Nov. 1858.

⁂ Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming mij betoond bij het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot A. KOBUS, betuig ik bij deze ook namens mijne kinderen, mijnen hartelijken en opregten dank.

Rijsenburg, G. KENNEDIJ,

22 Nov. 1858. Wed. A. KOBUS.

⁂ Aan den Heer P. J. BAUDET, overleden 5 Nov. ll., wordt door de Nederlandsche Jeugd eene hulde toegebragt voor het nut door zijne werken hen geschonken.

Groot Vocaal en Instrumentaal CONCERT,

ten behoeve van het Gasthuis voor Ooglijders,

in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen,

op Woensdag 24 November 1858,

des avonds ten 7 ure.

Directeuren: de Heeren J. C. BOERS van Delft en K. A. CRAEYVANGER.

PROGRAMMA:

1e Deel, Messe solemnelle D Dur van *L. Cherubini*.
2e „ Lobgesang van *F. Mendelsohn Bartholdy*.

Voor de inteekenaren op de lijsten, zal de toegang tot de benedenzaal, de boven Ledenkamer en de bovenzaal links, geopend zijn ten 5$^{3}/_{4}$ uur, Ingang aan de hoofddeur.

Voor diegenen, welke niet ingeteekend hebben, zal het Bureau eerst ten 6$^{1}/_{2}$ uur geopend worden.

Entrée f 1,50.

De groote algemeene repetitie op Dingsdag den 23 November, ten 6$^{1}/_{2}$ uur des avonds, is toegankelijk tegen betaling van *f* 0,75.

Namens het Bestuur,
VAN REEDE, President.
M. A. HAGEN, Secretaris.

SPIJSKOKERIJ.

⁂ De Commissie voor de Spijskokerij van de Vereeniging van den **H. Vincentius van Paulo te Utrecht**, brengt ter kennis harer stadgenooten, dat de uitdeelingen zullen beginnen op Maandag den 29. November e. k., en dat nog aandeelen verkrijgbaar zijn ad *f* 3,75 per aandeel van 50 portiën.

Namens de Commissie voornoemd

Utrecht VAN DEN BERG VERHEUL,
23 November 1858. Secretaris-penningmeester.

⁂ Ter vergadering van de Utrechtsche afd. der Maatschappij **„tot nut van het algemeen"**, op *Donderdag* 25 *Nov.* 1858, zal, *namens het Hoofdbestuur*, eereblijk worden uitgereikt aan den Heer J. BOS, gedurende 50 jaren Onderwijzer te Utrecht.

J. J. VAN LEEUWEN, Secr.

⁂ De Intendant in de 2de Militaire administratieve Directie zal, onder nadere approbatie van het Ministerie van Oorlog, op Donderdag den 9. December 1858, ten behoeve der Garnizoens Bakkerij te Utrecht, aanbesteden de leverancie van:

		wegende minsten^s
6 Lasten Jarige RIJNTARWE	77 ℔	het mud.
3 „ KUBANKATARWE	77 ℔	„
3 „ Jarige Zeeuwsche TARWE	74 ℔	„
3 „ en 6 mudden Jarige ROGGE	72 ℔	„

De voorwaarden tot deze aanbesteding liggen, van den dag der aankondiging dezes, op het bureau van voornoemden Intendant voor de gegadigden ter lezing; zullende wijders de monsters, en het omslag van het Inschrijvingsbillet van hetzelfde merk moeten voorzien wezen.

Utrecht, den 20. November 1858.

De Intendant voornoemd,
DE WATTEVILLE.

⁂ Op Woensdag den 24. November 1858, des avonds ten 5 ure, zullen door den Notaris VAN STEYN te Soest ten huize van *Pieter Ebbenhorst* aldaar, in het openbaar geveild en verkocht worden:

N°. 1. Eene groote ruime BOERENWONING en gedeeltelijke BURGERWONING staande en gelegen in de gemeente Soest, aan het Voetpad en bewoond door de Weduwe *Valkenet* met 2 stukken Tuin, vóór en achter de Huizinge gelegen, ter grootte van 25 Roeden.

N°. 2. Eene HEERENHUIZINGE ingerigt tot ZOMER en WINTERVERBLIJF staande aan den Straatweg te Soest en thans bewoond door de Dames *Eekhout*, bevattende onderscheidene Kamers, Keuken, Kelder, Zolder, Dienstboden-kamer en verdere gemakken, met de Tuin en Erf daarbij behoorende, beplant met bloemhout en opgaande boomen.

N°. 3—6. Vier onderscheidene stukjes BOUWLAND en HEIDE, gelegen in de gemeente Soest, bij verschillende personen in huur.

Allen deze perceelen zijn te aanvaarden met 1°. Februarij 1859.

De veilconditien en bewijzen van eigendom zullen 4 dagen te voren ter visie liggen, ten kantore van genoemden Notaris, terwijl bij hem tevens toegangbilletten verkrijgbaar zijn voor iedere Vrijdag en Woensdag van 10 tot 2 ure.

HOUTVERKOOPING,

⁂ Op Dingsdag den 30 November 1858, des Voormiddags ten 9 ure, in de Herberg bewoond door W. VAN BEMMEL te Haarzuilens, van: 138 Zware, Gave IEPEN en 42 dito POPULIEREN BOOMEN, staande aan de Haarzuilens, — eene partij WILGEN BOOMEN op Laagnieuwkoop, mitsgaders ELZEN, ESSEN en WEERDEN HAKHOUT, en eene aanzienlijke partij van 60 WILGEN BOOMEN te Vleuten, — te bevragen bij D. DE GOEY te Haarzuilens.

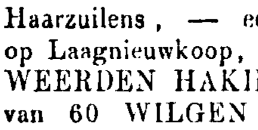

⁂ Men zal op Donderdag 16 December 1858, ten één ure, na den middag, in het *Logement der Broedergemeente* te Zeijst, publiek verkoopen: Een hecht, sterk en weldoortimmerd HEERENHUIS, geheel ingerigt voor Zomer- en Winterverblijf, met TUIN, STALLING, ERF en GROND, staande en gelegen te Zeijst aan den Straatweg, nabij de kerk der Hervormde gemeente, bestaande in vier Benedenen vijf Bovenkamers, allen zeer net behangen, geplafonneerd en van Stookplaatsen voorzien, ruime Zolder waarop twee Dienstbodenkamers, voorts Keuken met Pomp, Kelder en verdere vereischten, kad. sectie B. no. 718, 719 en 720.

Breeder bij billetten en nader onderrigt ten kantore van de Notarissen SCHADEE te Zeijst, VAN SCHERMBEEK te Utrecht, en VAN STEIJN te Soestdijk.

Zuivere Echte Amandelzeep.

p. stuk **15** Ct. p. Quantit: van 10 stuks à **12** Ct.

Savon de Dames

p. stuk **6** Ct. p. Qualit: van 10 stuks à **5** Ct.

⁂ Deze beide Zeepsoorten recommanderen zich behalve hunnen lage prijs, ook door zuiverheid in qualiteit en zijn verkrijgbaar bij

I. J. L. VAN HAARLEM.
Drogist. Vreeburg nabij de Barrière.

⁂ Door bijzondere verandering wordt **te koop aangeboden**, een aftands WERKPAARD, alleen of met Boerenwagen, en ook een partijtje HOOI. Franco te bevragen aan het bureau dezer Courant, onder letter O.

TE HUUR,

⁂ Een HUIS met vier Kamers, Zolder, Keuken en Kelder, op eenen fatsoenlijken stand. — Dadelijk te aanvaarden. — Adres den Heer HERMAN VISSCHER, Smeebrug B 44.

⁂ Mijne zaken op een anderen voet voortzettende, heb ik de **Wijnkooperij** overgedaan aan de Heeren VERNÈDE & ANDRAU, die ik onder dankbetuiging mijner begunstigers voor het mij veelvuldig geschonken vertrouwen, voortdurend beleefdelijk aanbeveel.

Utrecht, 18 Nov. 1858. G. C. BOSMAN.

Ons refererende aan bovenstaande annonce, geven wij hierbij kennis, dat wij de Wijnkooperij van den Heer G. C. BOSMAN, gehandeld hebbende onder de firma van CAZIUS en VAN MOORSEL'S Opvolger, heden hebben overgenomen, terwijl wij ons voortdurend beleefdelijk aanbevelen, in het vertrouwen dat onze voorganger heeft mogen ondervinden.

Utrecht, 18 Nov. 1858.

VERNÈDE & ANDRAU.

Kantoor Oudegracht, Wijk C. No. 20, over 's Rijks Munt.

Gymnastie en Wapenzaal.

⁂ De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat zijne **avond Cursus** en **Privaat lessen** weder een aanvang hebben genomen. Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Leermeester L. J. DEFRANCE.

Adres Ingang tot de Zaal Oud-
Lange Nieuwstraat, Kerkhof, *Goude Leeuw*.
wijk A. N°. 691.

⁂ **De Heel- en Vroedmeester**

SIMON OUDSCHANS,

heeft de eer te berigten, dat hij zich te Utrecht gevestigd heeft, en zich speciaal op **Dentisterie** zal toeleggen, zoowel Chirurgisch als Technisch. Hij zal volstrekt de methode zijns vaders OUDSCHANS firma *MALLAN* te *Amsterdam* volgen, waarbij men desverkiezende geen metaal of mineraal als basis meer behoeft te gebruiken, maar eene **pâte** welke deze voordeelen heeft, dat men **geene haken** bezigt, daar zij de losse tanden vast zet, duurzamer en billijker is en ook geen walgelijken reuk in den mond afgeeft. H. H. Geneeskundigen worden verzocht, zoowel ten zijnent als bij zijn vader te Amsterdam van deze methode kennis te willen nemen. Dagelijks, behalve des Zondags, te consulteren van 12—4 ure, vóór en na dien tijd te ontbieden.

Oudkerkhof N°. 41 te Utrecht.

⁂ THEOD. FINGER, Pausdam, berigt, dat hij ruim voorzien is van voorwerpen geschikt tot geschenken, die, bij het aangename dat zij verschaffen tevens het nuttige paren, zoo als: **Stéréoscopen** van de voornaamste Engelsche en Fransche fabrijken, met de fijnste plaatjes op papier en op glas. Voorts voor physische proeven, goed werkende **Electriseer-machinen**, kleine **Telegrafen** en **Inductie toestellen**, de laatsten ook bijzonder geschikt tot verdrijving van Rhumatismus. Verder zijn bij hem voorhanden: uitmuntende **Passerdoozen, Brillen, Pince-nez, Tooneel- en Verrekijkers, Barometers, Thermometers** en verder alles wat tot zijn vak behoort, van alles echter alleen de beste kwaliteiten.

⁂ NOLET EN ZOON; Boek- en Papierhandelaren, Oude Gracht bij de Bakkerbrug, tegenover het Kasteel van Antwerpen, hebben de eer te berigten, dat zij even als vorige jaren, eene ruime keuze **Hollandsche en Fransche Kinderboekjes** in voorraad hebben, waarvan Catalogus gratis te bekomen is.

Behalve het bekende **TOMBOLASPEL, SCHIMMELSPEL** en een fraai **GANZENBORD** is ook bij hen verkrijgbaar een geheel nieuw spel, getiteld **BOERENSCHROOM**.

Gaarne zenden zij alles aan huis ter bezigtiging.

NED. RHIJN SPOORWEG.

⁂ De Directie brengt ter kennis van den handel, dat voor naar Coblenz bestemde zendingen langs den sedert 15 November voor het goederen vervoer tot Coblenz geopenden Rheinischen Eisenbahn van **geen** tusschenpersoon te Keulen gebruik behoeft gemaakt te worden.

Zij herinnert tevens, dat *Salpeter* slechts dan tot verlaagde vracht wordt vervoerd, als in den vrachtbrief *Salpeter*, *Roher*, *Verpackt* gedeclareerd is.

Amsterdam 20 November 1858. De Directie.

⁂ **Het 11e Bulletin van**

OUDE en NIEUWE BOEKEN

⁂ *onder meer anderen voorhanden in den Ouden en Nieuwen Boekhandel* van MARTINUS NYHOFF te *'s Gravenhage, is verschenen en aan alle belangstellenden verzonden.*

Het is op franco aanvraag gratis verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren en bij den ondergeteekende.

's Hage MARTINUS NYHOFF.
13 Nov. 1858.

⁂ Alom verkrijgbaar:

Almanak TOM POUCE

voor de Porte-monnaie voor 1859.

Prijs 15 Cents.

⁂ Door S. E. VAN NOOTEN te Schoonhoven is heden uitgegeven en verzonden de

ALMANAK
VOOR HOLLANDSCHE
BLIJGEESTIGEN,

voor **1859**.

200 Bladz., met Platen. Prijs 60 Centen.

Marktberigten.

Utrecht, 20 Nov. *Winter Tarwe* van ƒ 8.00 tot ƒ 10.90. *Winter Rogge* van ƒ 6.00 tot ƒ 6.40. *Zomer Garst* van ƒ 5.00 tot ƒ 6.00. *Zand Boekweit* van ƒ 5.80 tot ƒ 6.00. *Zware Haver* van ƒ 5.20 tot ƒ 5.75. *Ligte Haver* van ƒ 4.10 tot ƒ 5.00. *Groene Erwten* van ƒ 14.00 tot ƒ 20.00. *Graauwe Erwten* van ƒ 21.00 tot ƒ 22.00. *Boonen* van ƒ 9.00 tot ƒ 9.50 *Witte Boonen* van ƒ 13.00 tot ƒ 14.00. *Aardappelen* van ƒ 1.30 tot ƒ 1.70 het mud. *Peren* van ƒ 2.00 tot ƒ 3.00. *Appelen* van ƒ 1.30 tot ƒ 3.00. *Boter (wei)* van ƒ 0.96 tot ƒ 1.04. *Idem (Hooi)* van ƒ 1.10 tot ƒ 1.30 het pond. *Hoendereijeren* van ƒ 3.20 tot ƒ 4.50 de 100 stuks.

Ter markt waren aangebragt: 377 mudden Tarwe, 330 m Rogge, 773 m. Boekweit, 122 m. Haver, 11 m. Garst, 74 m. Witte Boonen, 30 m. Groene Erwten, m. Graauwe Erwten, 452 m. Aardappelen, 5110 pond Boter.

Aan de Graanmarkt was de handel vrij levendig, Boekweit lager verkocht, de overige artikelen zonder merkbare prijsverandering.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (Zonnenburg)

Nov.	Uren.	Wind-rigt.	Wind-kr. N. a	Barom. bij O°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkingen.
21	2	z.	0.5	766.08	30.9	—12.1	1.00	0	Zware mist
	10	ozo.	0.0	67.74	28.2	—11.0	1.00	0	Betr., mist
22	8	o.	0.5	68.00	24.3	—14.2	1.00	0	Betr., nevel
	2	ono.	0.0	67.79	24.8	—18.0	0.95	0	Zwaar bew.
	10	no.	0.0	67.66	18.9	—20.2	0.97	0	Mist.
23	8	zzo.	0.0	65.82	12.9	—25.4	1.00	0	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 22 November 1858.

NEDERLAND.			
Werkel. Schuld	2½	pCt.	64 1/8
dito dito	3	„	75 5/8
dito dito	4	„	98 1/8
Amortisatie-Sijndikaat	3½	„	92 1/4
Handelmaatschappij	4½	„	141 1/2
Oost-Indische Leening	4	„	98
SPANJE.			
Obligatien	1½	pCt.	30 5/16
Obligatien	3	„	45 13/16
Binnenl. Schuld	3	„	41 1/4
Amortisable			10 9/16
Bewijzen Koepons			6
PORTUGAL.			
Obligatiën	3	pCt.	47
dito 1856/57	3	„	45 1/4
RUSLAND.			
Oblig. bij *Hope en C°.*	5	„	106 1/8
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	91 1/2
Certifikaten 1840	4	„	86 1/8
Cert bij *Stieglitz*	4	„	86 1/8
dito 5e Serie	5	„	97 13/16
dito 1855 6e Serie	5	„	102 1/8
dito Adm. te Londen	4½	„	99
Certifik. van Assign.	6	„	66 3/16
POLEN.			
Aand. 1835, fl. 500			157 1/2
Obligatiën	4	pCt.	81 1/8
OOSTENRIJK.			
Oblig. bij *Goll en C°.*	5	pCt.	80 3/4
dito dito	4	„	63 3/4
Oblig. Metaliek	5	pCt.	78 9/16
Oblig. Rente Am.	5	„	87 3/8
dito dito Nat. 1854	5	„	78 3/4
dito dito	2½	„	39 1/8
BRAZILIE.			
Geldl. 1824, £ 100	5	pCt.	99 3/4
AMERIKA.			
Ecuad. Oblig. 1855	1	„	16 1/4
Venez. Oblig 6 pCt., nu	5	„	39 3/8
Grenada, Oblig.	3¼	„	18 3/8
Mexiko, Obl.	3	„	18 1/2
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	85 1/8

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

DINGSDAG 23 November 1858, N°. 277.

Provinciale Staten van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van 11 *November.*

Bij de adressen der Buitenwegsche-Knoester Maarsseveensche binnenpolder en Niermaatspolder wordt door den heer *Bastert* gezegd, dat bij hem tegen de afwijzende voorstellen bedenkingen bestaan. Ook Gedep. Staten hebben geaarzeld, om op deze adressen te adviseren. Spr. is met de administratie van den binnenpolder bekend, waarvoor jaarlijks slechts *f* 19 gevorderd wordt. Nu laat het zich aanzien, dat die kosten aanmerkelijk zullen vergroot moeten worden, als men vooreerst slechts let op de verkiezingen, en hij meent, dat men met dit alles die polders noodeloos zal bezwaren. Vroeger is er aangenomen, dat, wanneer er 10 kiezers zijn, men dan eene uitzondering zou maken; maar Spr. gelooft, dat dit getal te veel uit de lucht is gegrepen, en dat men even goed een ander getal had kunnen nemen. Hij wenscht nu, dat de beslissing worde verdaagd, om te zien of er ook nog andere polders zijn, die onder dezelfde kategorie vallen. Indien dat het geval ware, zou men het getal 10 kunnen veranderen.

De *Voorz.* herinnert den heer *Bastert*, dat de Staten reeds in de zomerzitting tot eene verdaging besloten. Gedep. Staten hebben na gezet onderzoek geene termen gevonden tot de gevraagde uitzondering te adviseren. Nu eenmaal het getal van 10 stemgeregtigde ingelanden bij het reglement is bepaald, kan daarvan niet worden afgeweken.

Zonder hoofdelijke omvraag wordt de konklusie der kommissie nu aangenomen, ook wat betreft de afwijzende beschikking op de gelijke verzoeken der besturen van den Hoogen en Neerwater-polder den Nieuwen binnenpolder en der gekombineerde Hoog- en Groenlandsche polders.

Omtrent het gelijk verzoek van het bestuur van den Zuid-Ysseldijk stelt de komm. voor, om Gedep. Staten uit te noodigen, dat kollegie en de betrokken polderbesturen vooraf nog te hooren en de beslissing te verdagen.

De heer *Pabst* vraagt, of Gedep. Staten zich met de konklusie van het rapport vereenigen? De redenen door de komm. opgegeven, om de betrokken polderbesturen alsnog te hooren, zijn zoo overwegend, dat hij meent, dat daar niemand tegen kan zijn.

De Voorz zegt, dat er bij Ged. Staten deswege geen bezwaar bestaat. — Het voorstel der kommissie wordt daarop zonder omvraag aangenomen.

Het adres van het bestuur der IJssellanden, ook strekkende om eene uitzondering te maken op het algemeen regl., wordt, op voorstel der komm. gewezen van de hand. Zoo ook wordt het voorstel van Gedep. Staten aangenomen, om gemeld kollegie op te heffen, met welk voorstel de komm. zich dan ook bereids vereenigd had.

Ook het verzoek van den Honderdsten-polder, om uitgesloten te worden, is op voorstel der komm. niet aangenomen.

De *Voorz.* stelt thans aan de orde het rapport der komm. aangaande de vraag, of een adres, betreffende de aanhangige spoorwegen-kwestie door de Staten aan de Tweede Kamer zal gezonden worden? De tijd is kort, want de voorstellen worden reeds door de Staten-Generaal onderzocht, weshalve eene spoedige afdoening noodzakelijk kan geacht worden.

De heer *Pabst* zegt zich in den gemeente-raad der stad Utrecht gevoegd te hebben, bij die leden welke het afkeurden dat de stad aan de Regering zouden verzoeken, de spoorwegen voor rekening van het rijk aan te leggen en te exploiteren. Spr. deed dit omdat zijne overtuiging gevestigd is, dat de Regering de kostbaarste en slechtste administratie voert, dewijl zij daarvoor ambtenaren moet gebruiken, en tevens de langzaamste uitvoering geeft, omdat het raderwerk van den Staat daartoe dwingt. Het is dus natuurlijk dat hij er op aandring, dat de Staten dezer provincie niet aan de Regering zullen verzoeken de spoorwegen voor Rijksrekening te leggen. Daarom verlangt Spr. dat niet nu reeds de strekking van het adres zal worden bepaald, maar dat in de afdeelingen de leden zullen benoemd worden, welke, na rijp onderzoek, zullen kunnen beslissen, wat in het adres behoort te worden verzocht.

Den heer *v. Beeck Calkoen* komt het bedenkelijk voor, of het wel in de roeping der Staten ligt, om een adres aangaande de spoorwegen bij de hooge regering in te zenden. Voor zooverre hij de zaak begrijpt, kan men alleen in dit adres vragen hetgeen in het belang van Utrecht zal zijn. Nu is het zoo klaar en duidelijk, dat de Staten van Utrecht verlangen dat Utrecht het centrum zij, en nog een weg door het noorden der provincie gelegd worde, dat dit niet behoeft uitgedrukt te worden. Bij de verdediging van de lijnen heeft de regering der stad Utrecht hare kracht pogen te ontleenen aan de algemeene nationale belangen, doch op dat standpunt moeten de Staten zich niet plaatsen. Spr. zou het echter wenschelijk achten, dat indien er een adres wordt ingediend, daarin vooral gewezen worde op het belang voor dit gewest, dat het punt van overgang wordt genomen op den beneden Rijn, daar het niet te verwachten is, dat er immer twee bruggen over de rivier zullen gelegd worden.

De heer *H. Verloren* acht de konklusie vrij onbepaald. Voornamelijk wenscht hij, dat worde voorop gesteld, dat Utrecht het centraalpunt zij van het spoorwegnet. Nu wordt er 1°. gevraagd, dat het rijk de noodzakelijke spoorwegen voor zijne rekening nemen moge. Wanneer het rijk nu daartoe besluit, en Utrecht niet maakt het centraalpunt, dan is men bepaald nog even ver. Bij de noodzakelijke lijnen der regering is niet opgenomen die van Utrecht over Amersfoort naar Zwolle. De vraag is dus te onbepaald, zoolang er niet wordt bijgevoegd, dat Utrecht het centraalpunt wordt, en dat spreekt zoo niet van zelf. Spr. wenscht in het algemeen, dat men de afdeelingen meer vrijheid late, maar in het bijzonder, dat op den voorgrond worde gesteld, dat Utrecht het centraalpunt mogt worden, en op den achtergrond, dat de spoorwegen voor rijksrekening mogten genomen worden.

De heer *Wijers* beantwoordt den heer *Pabst*, dat hij er voor zich zelf geen bezwaar in ziet, dat de geest van het adres later wordt besproken, als het door de komm. uit de afdeelingen is opgemaakt. De komm. echter heeft gemeend de strekking van het adres te moeten aangeven, want daardoor wordt dan het werk meer gemakkelijk gemaakt. Wanneer de vergadering zich nu verklaart over die strekking, dan wordt de spoedige opmaking van het adres daardoor zeer bevorderd, want hij moet ook hierbij wijzen op de mogelijkheid, dat, wanneer eens de geest van het ontwerp-adres niet aan de vergadering beviel, het daardoor in zijn geheel kon verworpen worden. In dat geval zou er dan eene nieuwe kommissie moeten benoemd worden, en daardoor zou de inzending van het adres zeer worden vertraagd. Spr. moet verder den heer *Verloren* antwoorden, dat ook hij van meening is dat het niet zeker is, dat indien de regering besluit den aanleg der spoorwegen zelve te doen bewerkstelligen, zij ook de lijn van Utrecht naar Zwolle over Amersfoort, daaronder opneme; doch zijns inziens *wel*, indien de regering er toe besluit, op de gronden vervat in het adres dezer Staten.

De heer *Ackersdijck* beweert, dat het volstrekt niet in den geest van het reglement van orde ligt, dat eene zaak als deze in de afdeelingen worde behandeld; ze is er ook ongeschikt voor. Het is noodig, dat eerst de hoofdinhoud van het adres worde vastgesteld, en daarna leden benoemd, om het adres op te maken. De heer *Calkoen* zegt, dat de zaak zoo klaar is; dat meent Spr. ook; maar zij is toch niet zoo klaar, dat men zijne meening niet zouden behoeven uit te spreken. Wanneer het eenmaal is aangenomen, dat de lijn van Zwolle op Utrecht zal worden daargesteld, dan zal men er gemakkelijker toe komen, haar zuidelijk te doen doorgaan. Spr. meent dus, dat de Staten wel degelijk moeten vragen, dat Utrecht het centraalpunt moge worden, en hij ziet er dus geen bezwaar in, om het voorstel der komm. aan te nemen. Wel is 't waar dat men het niet kan vragen alleen in het belang van Utrecht, maar wel in dat van het algemeen, hetgeen in dit geval hetzelfde is.

De heer *Pabst* meent dat het wel niet verboden is dat de strekking van het adres vooraf behandeld wordt, maar met het oog op art. 37 en 38 van 't regl. van orde, zou die behandeling eerst in de afdeelingen moeten geschieden. Indien nu reeds van te voren de strekking van het adres aan de kommissie kan worden opgedragen, dan komt art. 38 niet te pas. Spr. heeft dan ook bedoeld, dat eerst in elke afdeeling een lid der kommissie zou worden benoemd, en dat later in de vergadering het adres door die kommissie opgemaakt zou worden behandeld. Hij gelooft dat het van groot belang is, dat men hier niet afwijkt van de bepalingen van het reglement van orde, dat staan in het naauwste verband met de zelfstandigheid van kommissiën, tot het opmaken van adressen benoemd. Als men vooraf de strekking bepaalt, dan moeten de afdeelingen personen kiezen, die deze strekking zijn toegedaan, en dan houdt de wrijving van denkbeelden op.

Den heer *Broers* is het niet regt duidelijk, of de bedoeling der kommissie is, dat Utrecht als het centraalpunt der spoorwegen wordt aanbevolen; wanneer dat het geval is, zoude hij er groot bezwaar in hebben, want dan wordt het eigenbelang hier te veel op den voorgrond gesteld. En dit kan niet alleen tegenstand bij de Staten-Generaal, maar vooral ook bij de regering verwekken.

De heer *Ackersdijck* zegt dat het ijdel is, over de beteekenis van het woord strekking te diskussiëren; de Staten moeten het onderling eens zijn, anders zou de komm. niet weten, wat zij te doen had. Wanneer de komm. de meening der vergadering niet goed heeft begrepen, dan benoemt men eene andere. Daarom is het gewigtig dat de inhoud vooraf worde besproken. Spr. acht het van groot belang, dat de Staten van Utrecht hunne meening uitspreken, en daartoe zijn zij volkomen bevoegd; maar het zoude een ijdel werk zijn, als zij niet konden aantoonen, dat het belang dier prov. ook het algemeen belang is. Daarvan uitgaande, moet men de regering pogen te overtuigen van hetgeen men meent, dat, zoo als de heer *Calkoen* gezegd heeft, middagklaar is, namelijk, dat Utrecht behoort te zijn het centrum van het spoorwegnet.

De heer *H. Verloren* zegt, dat datgene wat den heer *Broers* beweegt om tegen het adres te zijn, bij hem juist de reden uitmaakt om er voor te wezen. Men dienen, zegt Spr., het adres in als Prov. Staten van Utrecht, en is dus wel verpligt zich zelven af te vragen, wat de belangen van dat gewest vorderen? Wanneer die belangen in strijd zijn met die van het algemeen, dan is het wel egoïstisch te noemen ze voor te staan; maar zijn ze niet in strijd met die van 't algemeen, zooals ten deze, dan is het zooveel te meer pligt daarvoor te waken. Het doet er voor de provincie eigentlijk niets toe of de regering de spoorwegen voor eigen rekening neemt. Om die reden acht Spr. het ongeraden, om juist dit in de konklusie voorop te zetten, in plaats van Utrecht als centraal-punt.

De heer *Broers* heeft niet getwijfeld aan het regt der vergadering om de belangen van het gewest bij de Staten-Generaal of bij de hooge Regering voor te staan, maar heeft zich zelven afgevraagd: of de Staten verstandig handelen zulk een adres in te zenden, of het doel daardoor zal bereikt worden, en of zij niet juist daardoor tegenstand zullen opwekken aangaande de belangen der prov. Als het werkelijk zoo is, dat men het van algemeen belang kan beschouwen, dat Utrecht het centraalpunt worde, dan zal de regering dat zelve wel inzien, zonder dat men haar langs den weg der volksvertegenwoordiging daarop aandachtig maakt.

De heer *v. Bel* kan zich wel vereenigen met het gevoelen van den heer *Verloren*, om het eerste punt meer op zijde te zetten. Dit is ook eerst het gevoelen van sommige leden der komm. geweest, maar later heeft men gemeend, dat het beter ware het adres van de stad te volgen. De hoofdzaak is, dat Utrecht met Noord en Zuid vereenigd worde. De komm. heeft echter getracht een tweeledig voorstel te doen, opdat de vergadering naar hare meening beslisse, maar hare bedoeling is toch dat het hoofdpunt, dat is de lijn van Utrecht naar Zwolle, ook worde vooropgezet. Wanneer de Staten zich nu tot de Kamer wenden, dan moeten zij natuurlijk gronden voor haar beweren aanvoeren, en dan is het van hooge waarde, dat hierop worde gewezen, dat Utrecht door zijne ligging noodzakelijk het middelpunt van een spoorwegnet moet worden, en op dien grond moet men zich vooral beroepen. Er zijn nog wel meerdere aan te voeren, zoo als de kortere afstand tusschen Zwolle op Utrecht, ook in verband tot het defensiewezen, doch het belang dat de wegen van Utrecht, het werkelijk centraal-punt, uitgaan, moet in het adres de hoofdzaak zijn.

De heer *Ackersdijck* heeft opgemerkt, dat eenige leden het afkeuren en anderen het als bijzaak beschouwen aan de regering aan te bevelen, dat zij in de gegeven omstandigheden de noodige spoorwegen van staatwege doe aanleggen. Men redeneert over het verkieslijke dat zulke werken door privaatmaatschappijen worden ondernomen, en men herinnert dat dit gevoelen in de Tweede Kamer der Staten Generaal is uitgesproken. Doch men vergeet geheel dat er geen maatschappij te vinden is die als pri-

vaatonderneming den spoorweg van Zwolle op Utrecht wil aanleggen. Tegelijk betoogt men, dat die lijn voor de betrekking tusschen de noordelijke en de andere provincien verreweg de beste is, en dat een goed algemeen stelsel niet kan tot stand komen als Utrecht niet tot centraalpunt gekozen wordt. Daar nu de gevraagde koncessie voor den anderen weg reeds zoo bezwarend voor het rijk is, dat zij slechts in schijn privaatonderneming zoude zijn, dewijl de staat alle de verliezen op zich nemen en de kansen of winst aan de aktiehouders overlaten zoude, zoo valt aan eene privaatonderneming voor den weg van Zwolle op Utrecht niet te denken. Dit zoo zijnde is het van groot belang, dat de vergadering haar gevoelen te kennen geve, dat het verkieslijk is dat de noodzakelijke wegen door den staat zelven worden tot stand gebragt. Het is niet omdat men aan ondernemingen van den staat eene voorkeur geeft, maar omdat men vermeent dat zij door privaatondernemingen niet zouden tot stand gebragt worden. Wanneer de komm. dit nu goed weet uiteen te zetten, dan kan dit adres van groote beteekenis zijn.

De heer *Pabst* zegt, dat het hoofddoel van dit adres niet zoozeer is, om het belang van Utrecht voor te staan, maar om de regering af te brengen van een weg, dien zij tot hiertoe heeft ingeslagen; daartoe wil men den zedelijken invloed der Staten van Utrecht aanwenden. Wat is nu de vraag, welke men de regering doet? Leg zelf spoorwegen aan, dat is: maak een spoorwegnet. Dan is de eerste vraag: wat is noodzakelijk en wat niet? en wil men dan alles hooren, wat van verschillende zijden wordt aangetoond, dan zullen de spoorwegen nog zeker langen tijd worden uitgesteld. Ondersteunt men nu de regering, dan heeft zij voor al diegenen, die eene andere lijn vragen, het antwoord gereed: er is geen koncessie gevraagd; vraagt die dus, indien gij er belang in stelt. Dat de regering de spoorwegen voor eigen rekening neemt, is eene omverwerping van den regel, dat de regering steeds de langzaamste, de slechtste en duurste ondernemer is. Dit punt, dat van zoo groot gewigt is, waarover men eerst, na zeer rijp onderzoek beslissen kan, zou nu, als het eerste punt der konklusie werd aangenomen, door de Staten op éénmaal beslist zijn, en met dat denkbeeld kan Spr. zich niet vereenigen.

De heer *Bastert* wil in het midden laten, of de spoorwegen beter, voordeeliger en spoediger voor rekening der regering dan wel door partikulieren zullen worden daargesteld, maar de hoofdzaak, door vele leden thans voorop gezet, is een vraagpunt van staathuishoudkundigen aard, en het komt hem voor, dat de staten niet geroepen zijn aan de Regering wenken over staathuishoudkunde te geven. De heer *v. Bel* heeft gesproken van een tweeledig voorstel der kommissie; Spr. zou daarom wenschen, dat die beide deelen afzonderlijk in omvraag wierden gebragt.

De *Voorz.* stelt alsnu voor, dat de vergadering eerst beslisse of er al dan niet een adres aan de Staten Generaal zal worden gezonden, terwijl het hem voorkomt, dat, indien daartoe wordt besloten, men zal behooren te bepalen, welke de strekking van het adres zijn zal, ten einde de komm. zich daarnaar kunnen regelen.

De vraag nu, of er een adres zal worden ingezonden, wordt met 22 tegen 5 stemmen aangenomen. Tegen stemden de HH. *v. Beeck Calkoen*, *Pabst*, *de Beaufort*, *Voet* en *Broers*.

De *Voorz.* wenscht nu ten 2e het eerste gedeelte der konklusie in omvraag te brengen, nl. of de vraag zal gesteld worden, dat het rijk de spoorwegen voor eigen rekening mogt nemen; wanneer dit mogt worden afgestemd, dan zou de komm. alleen het tweede punt behoeven te behandelen.

De heer *Ackersdijck* moet in bedenking geven, dat, wanneer de Staten van het eerste gedeelte niet spraken, het dan zijns inziens beter ware, het adres achterwege te laten. Als men toch niet vragen mag, dat de regering het zelve doe, wat zou het dan baten, om te vragen, dat de gevraagde koncessie mogt verworpen worden? want er zijn geen andere voorstellen gedaan, en men zou dus, door dien wensch, het gevoelen uiten, dat er geen spoorwegen mogten komen. Geheel wat anders is het te vragen, dat, wanneer er geen maatschappij is, die de belangrijke lijnen wil daarstellen, de regering het zelve doe. Dit is het gegeven alternatief. Den heer *Bastert* moet Spr. antwoorden, dat de eenige vraag is òf de regering het doen zal als het door privaatondernemingen niet kan tot stand komen, en Spr. kan daarin volstrekt geen diepe staathuishoudkundige kwestie zien.

De *Voorz.* zegt, dat thans geen kwestie meer kan zijn, van geen adres in te zenden, want het besluit om het adres in te zenden is reeds genomen. Alleen moet nu nog geraadpleegd worden over de strekking van dat adres, en Spr. ziet volstrekt niet in, dat bij afstemming van het eerste gedeelte van het voorstel, het andere gedeelte niet aangenomen zoude kunnen worden.

De heer *Bastert* zegt, dat indien dit punt in de konklusie afgestemd wordt, het daarom in de praemissen kan opgekomen worden, en daartegen heeft Spr. geen bezwaar.

In omvraag wordt het eerste gedeelte met 20 tegen 9 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren *Munnicks v. Cleeff*, *Ackersdijck*, *v. Tuijll v. Zuylen*, *v. Veersen*, *Jongeneel*, *Story v. Blokland*, *Meteler-kamp*, *Wijers* en *G. J. Verloren*.

De heer *Jongeneel* merkt nu op, dat, wanneer men alleen het tweede gedeelte aanneemt, er dan iets zonderlings zal gevraagd worden, want nu vraagt men twee wegen; die van Arnhem op Zwolle is reeds voorgesteld en men vragen die van Utrecht op Zwolle. De eene weg zal dus den anderen vernietigen, en hij begrijpt niet, wat hier nu het doel der komm. is.

De heer *H. Verloren* zegt, dat, als het eene niet gebeurt, dan toch het andere gebeuren kan. De bedoeling toch der komm. is, dat deze weg in plaats van dien op Arnhem worde daargesteld.

De heer *Pabst* begrijpt niet waarom men aan de regering niet kan verzoeken, de gevraagde koncessie van de heeren *Sloet* c. s. te verwerpen, en tevens te vragen, dat men bij eene nieuwe koncessie zal gelasten tevens de lijn van Utrecht over Amersfoort op Zwolle aan te leggen. Er zijn toch andere verzoeken bij de Regering, die veel voordeeliger dan de koncessie *Sloet* zijn. Spr. heeft voor zich een werkje van den heer *de Brouwer van Hogendorp*, *eenige tegenwijzingen betreffende de aanvrage tot koncessie der noord- en noordooster spoorwegen*, en daarin wordt bewezen, dat veel aannemelijker voorwaarden zijn te bedingen. Wordt de zaak aan de konkurrentie overgegeven, dan zal men nog voordeeliger slagen, en dan ziet Spr. niet in, dat, al is de lijn over Amersfoort ook in konkurrentie met eene andere lijn, het Rijk zich geene opofferingen zou getroosten om eene lijn tot stand te brengen, die zoo vele voordeelen, ook voor de streek waardoor zij loopt, moet opleveren.

De heer *Jongeneel* meent, dat, wanneer het beweeren van den heer *Pabst* doorgaat, men dan de regering in eene moeijelijke positie zal brengen. Zij guarandeert 4½ pCt., maar is verzekerd, dat de weg van Arnhem minder belangrijk zal worden, als zij een nieuwen weg daarstelt, met dezen in konkurrentie. De guarantie zal daardoor hooger worden, en het verlies tevens vermeerderen.

De heer *v. Bel* ziet er niets ongerijmds in, dat de Staten in het adres vragen, dat de Kamer de voorstellen niet goedkeure, tenzij er eene wijziging in worde gebragt, zoo als die in het tweede gedeelte is voorgesteld.

De *Voorz.* ziet ook volstrekt niet in, dat, nu het eerste gedeelte niet is aangenomen, het tweede gedeelte niet voegzaam in het adres zou kunnen gebragt worden. De komm. heeft bovendien de bevoegdheid, alles wat haar in verband tot de gevoerde beraadslagingen ter zake dienstig voorkomt, in het adres aan te voeren, mits datgene op zijde latende wat nu is afgestemd.

In omvraag wordt het 2e gedeelte met 19 tegen 10 stemmen aangenomen.

Tegen stemden de heeren *Ackersdijck*, *Jongeneel*, *Metelerkamp*, *Strick v. Linschoten*, *v. d. Poll*, *de Kock*, *Munnicks v. Cleeff*, *Harmsen*, *de Beaufort* en *Broers*.

De *Voorz.* verzoekt nu de leden zich in de afdeelingen te willen vereenigen, ten einde in elke afdeeling een lid voor de kommissie te benoemen. Alvorens echter hiertoe over te gaan, moet de Voorz. mededeelen dat de kommissie, die in de zomervergadering diligent verklaard is, aangaande het reglement op de veenderijen, eene mededeeling wenscht te doen en verslag wenscht uit te brengen, doch in eene vergadering met gesloten deuren. Hieraan willende voldoen, sluit de Voorz. de openbare vergadering.

Zitting van Dingsdag 16 November.

Tegenwoordig zijn 33 leden; afwezig de HH. *Menso*, *Kien*, *de Heus*, *v. Beeck Calkoen*, *v. Asch v. Wijck* en *Boer*.

Is ingekomen een verzoek van het bestuur van het waterschap de Enge Yssel, tot uitzondering van het algemeen reglement, met advies van Gedep. Staten tot goedgunstige beschikking, — ter griffie.

Wordt bij monde van den heer *Pabst* verslag uitgebragt door de komm. belast met het onderzoek der voorstellen van Gedep. Staten, betreffende de tegemoetkoming te verleenen tot vergrooting van het Krankzinnigengesticht, welke komm. voorstelt: te besluiten, de stad Utrecht uit te noodigen, jaarlijks *f* 600 bij te dragen, tot voorziening in de geneeskundige hulp, tot aan de aflossing van een te negotiëren kapitaal, en dat de staten na bekomen berigt, dat de bijdrage wordt verleend, zich verbinden tot hetzelfde einde eene jaarlijksche bijdrage aan te wijzen van *f* 1400, 2. magtiging te verleenen aan regenten van het gesticht tot het aangaan eener geldleening tot een bedrag van de aannemingssom der te verrigten uitbreiding aan het gesticht, en hoogstens tot *f* 40,000, tot eene rente van 4½ pCt., onder garantie voor de provincie voor rentebetaling en aflossing, onder voorwaarde, dat voor de lijders der derde klasse de verpleegkosten met *f* 30 per jaar verhoogd worden, met dien verstande, dat, tot de aflossing, jaarlijks een aantal van 100 plaatsen voor de provincie beschikbaar zal zijn, zonder verhooging, en dat de verhooging diene tot rentebetaling en aflossing, en aan de Staten daarvan rekening en verantwoording geschiede, terwijl de Staten haar zullen waarborgen voor een aantal van 100 lijders. — ter griffie.

Wordt, bij monde van den heer *Wijers*, gelezen een ontwerp-adres aan de Tweede Kamer der [Staten] Generaal, betreffende de zaak der spoorwegen, [daartoe] gemaakt door de door de afdeelingen daartoe [be]noemde komm., bestaande uit de HH. *v. Bel*, ... en *v. Hoytema*, en welk adres eindigt met het [ver]zoek, dat niet worde goedgekeurd het wets-ont[werp] betreffende eenige artikelen der koncessie voor [den] Noorderspoorweg, tenzij koncessionarissen teven[s de] verpligting worde opgelegd, ook de lijn van Utr[echt] over Amersfoort op Zwolle, gelijktijdig met [de] voorgedragen lijnen, tot stand te brengen. [Dit] adres wordt ter nadere behandeling ter griffie gelegd.

Worden alsnu zonder diskussie aangenomen:

het ontwerp reglement voor de waterschappen Gemeeneland van Wijk onder Wijk bij Duurstede, het Leuterveld en den Melkweg;

het advies der komm betreffende het verzoek [om] uitzondering van het algemeen reglement, [voor de] Waterschappen Bijleveld en den Meerndijk e[n de] daarin gelegen polders;

het advies betreffende een gelijk verzoek van [het] waterschap Heicop, genaamd de Lange Vliet;

het advies tot afwijzende beschikking op het [ver]zoek van den gemeenteraad van Ysselstein, om [eene] bijdrage van *f* 400 tot den bouw van een ... in het instituut voor meisjes aldaar.

De verg. wordt alsnu geschorst, en, na beh[andeling] der werkzaamheden, veranderd in eene met g[esloten] deuren.

De zitting in eene openbare hervat zijnde, [wordt] opgeheven, nadat de nog te behandelen zaken [aan] de orde gesteld zijn in eene Donderdag a. s. ... ure te houden vergadering.

---

§— Het wets-ontwerp tot herziening der [wet op] den waarborg en de belasting der gouden [en zil]veren werken heeft in de afdeelingen den [bijval] van de meerderheid der leden geenszins mogen [ver]werven.

Voor zeer vele leden was een hoofdgrond [tot af]keuring dezer voordragt gelegen in de bez[waren] welke zij in het algemeen tegen het begin[sel der] zamensmelting van de hoofdsom der belasting [met] de daarop gelegde opcenten koesterden; be[zwaren] welke door hen voorgedragen zijn geworden [tegen] het voorstel tot wijziging der tarieven van ... akzijnsen, en mitsdien hier ter plaatse geene h[erhaling] behoeven.

Bij gelegenheid van deze vernieuwde behan[deling] van de wet van 1852 hebben vele leden ... overweging der regering willen onderwerpen de [vraag] of men niet gevoegelijk zou kunnen overgaan [tot] afschaffing van den waarborg. Op zich zelf be... mag eene kontrôle van staatswege uitgeoefend [op de] echtheid van gouden en zilveren voorwerpen, ... koop worden aangeboden, even weinig noodig ... geacht, als omtrent allerlei andere artikelen [die in] den handel voorkomen. Moge al eenig toezi[gt op] vervalsching van levensmiddelen en dranken ... politie-maatregel, aan velen wenschelijk voor..., zeer weinigen schijnen er thans te zullen ge... worden, die zoodanige vaderlijke zorg voor de ... der koopers van bewerkt goud en zilver ... regering zouden willen opleggen.

---

§— In de Memorie van Beantwoordiging, [betref]fende hoofdst. VI der staatsbegrooting, b... de minister de wenschelijkheid van het behoud ... departementen van Eeredienst met afzonderlijke [mi]nisters, en zegt, dat reeds zijne optreding als ... het bewijs is, dat hij de opheffing niet ra... acht. Dat de zelfstandigheid der kerkgenootschappen ... door het bestaan van een afzonderlijk mi[nisterie] gevaar zou loopen kan hij niet toestemmen. ... schijnt men dit gevaar bij de opheffing te ... vreezen. Bij de beoordeeling van den om... werkzaamheden der ministers van Eeredienst ... men uit het oog verloren de maatregelen en ... singen, die met het algemeen regeringsbe... met de verhouding tusschen Kerk en Staat ... hangen, en de hoofdtaak van den minister uit...

De wensch, dat de Regering alle toezigt ... beheer der kerkelijke fondsen en goederen zal ... varen, wordt door zeer velen, die met de b... van onderscheidene kerkgemeenten en met ... van kerkelijke administratiën bekend zijn, be... als een wensch, waarvan de vervulling lei... tot verwarring en misbruik. De Regering ... dit laatste gevoelen en acht zich tot de han... van dit toezigt geroepen, door de verpligt... welke het zesde hoofdstuk der Grondwet haar ... opgelegd.

Eenige leden hebben gemeend, dat de ... kelijkheid der kerkgenootschappen in gevaar ... randing is, door de uitoefening van kollatie... van wege den Staat. Ware het ergens gebleken ... hierdoor eene goede keuze zou kunnen be... worden, de koninklijke kollator zou zonder ... bereid zijn gevonden, zijn regt te laten rusten ... hiertoe is nog nimmer door eenig kerkbestuur, ... door eenige belanghebbende gemeente eenig ... tot opheffing van het kollatieregt bij de ... ingekomen.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN Z[OON]...